

kom cerkljanske fare gotovo dolgo v spominu, kajti šola je gledala danes v prvič svojo lepo in zalo zastavo, in gospod fajmošter so v kratkem pa pomenljivem govoru razložili, kaj pomeni zastava in so mladosti sv. Alojzija v zgled stavili. Zastava je iz bele svile, in ima na eni strani podobo sv. Alojzija, šolskega patrona, na drugi strani podobo angelja varha. Te podobi je prav lepo izmalal neki učenec dunajske akademije, cerkljanski farman. Kakor sem slišal, je to storil za: Bog »plati«. Ali ni tako djanje mladega človeka vse hvale vredno? Tudi drugi stroški so se dobili iz prostovoljnih doneskov. — Ravno ta dan je bilo očitno spraševanje v Zalogu, podružnici cerkljanske fare. Vseh učencev in učenk skupaj je bilo 72. Otroci so posebno v keršanskem nauku dobro odgovarjali. Bog daj, da bi to znanje pri mladosti tudi obilo sadu obrodilo! — Ipavska glavna šola je tudi letos izdala letno sporočilo, v katerem je spreten sestavek: »Besedica staršem in srenjskim možem«, kateri naj bi prinesel veliko sadu! Iz šolskih naznanil se vidi, da so v tej šoli zraven g. ravnatelja in enega g. duhovnega pomočnika podučevali 4 g. g. učitelji in sicer poleg navadnih naukov še tudi v sadjoreji, sviloreji, vinoreji, v čelarstvu in gospodinjstvu po knjigi »Blaže in Nežica«. Število vse šolske mladine je 489. — Natisnjeni imenik: »Pridnost dečkov in deklic slovenske farne šole v Šmartnem pri Liti« kaže, da je imela ta šola 321 učencev in učenk, ktere je zraven g. dekana in enega g. duhovnega pomočnika samo učitelj g. Fr. S. Adamič podučeval 42 ur na teden. — »Razredba šolske mladosti v Križah poleg Teržica«, naznanja 180 učencev in učenk, kateri so se večidel pridno učili. Imena učencev in učenk pa so nekako nepravilno pisane.

Novice.

Iz Černomlja. (Odkritoserčne misli o sedanjih glavnih in srednjih šolah.) Poglavitni namen in posebna naloga glavnih šol je prvič, da se v njih mladost bolj na tanko in djansko zurja v potrebnih naukih za življenje, kakor v malih šolah, — drugič pa, da iz glavnih šol bolj zurjeni učenci morejo prestopiti v srednje šole. Različne pa so težave, ki so združene pri podučevanju v glavnih šolah. V nekaterih krajih v naši domovini so za 4 razrede še vedno le trije učitelji, kateri podučujejo po več ur na dan v različnih razredih, in imajo opraviti s samimi pastirji in učenci, ki jih starši bolj k delu, kakor pa k učenju priganjajo. — To je gotovo, če ne zadržek, vendar velika težava v glavni šoli. Nekatere glavne šole pa imajo učence, ki je šola njih edino opravilo in skerb, imajo vse, česar jim je treba za spešno napredovanje v učenju — še celó pomočne učitelje, ki jih v šoli ali domá še posebej podučujejo; da imajo take glavne šole manj težav in več napredka, se lahko razumé. V drugih nekaterih glavnih šolah pa je zopet še starokopitna navada, da se učenci po nenaravni poti in s silo ponemčjujejo, ter jim še celó prepovedujejo po domače govoriti; vendar pa se v takih glavnih šolah učenci manj naučé nemškega jezika, kakor tam, kjer se ga učé pametno na podlagi materneje. Iz takih šol prirastejo sami bahači, ki hočejo z nekoliko nem-

ščine vse prevladati. Pri naših Kočevarjih je to drugače, ker je nemški jezik učencem materni jezik, v katerem podučujejo. V naših slovensko-nemških glavnih šolah pa je to vse drugače in bolj težavno, in bode tudi tako ostalo, dokler se ne bode po srednjih šolah saj v naj potrebnějšíh in navadnejših naukih podučevalo v domačem, maternem jeziku, kar bi se bilo po enakopravnosti že davno moglo zgoditi. Kedar se bo mladost v srednjih šolah tujih jezikov učila na podlagi maternega jezika — po edini naravni poti —, takrat bo glavnim šolam mogoče popolno zadostovati — pa ne le samo tuji jezik siloma v glavo vbijati. Sila ni mila. — Temu in enakemu vkljub pa so naše šolske knjige tako vravnane, da se nemščina in slovenščina še precej vzajemno pospešuje, ako učitelj le vé, kako prav ravnati. Kedar bodo tudi srednje šole imele take knjige (kakor ravnopravnost tudi zahteva), bodejo tudi učenci iz glavnih šol v nje prišedši boljše in veselše napredovali. *) (Dobre misleče bravece našega „Tovarša“ zaveruem na 34. št. „Allgemeine deutsche Lehrerzeitung“: „Ueber Naturgemässheit im fremdsprachlichen Unterricht“.) Upamo da bode novo ministerstvo tudi uresničevalo šolske postavbe o ravnopravnosti slovenskega jezika. — Da je naš jezik sposoben za vsaki nauk, da imamo že veliko dobrih knjig in tudi mož za taki posel, da se mora v zgornjih šolah marsikaj zboljšati in po glavnih po tem ravnati, — to dobromisleče podam slavnim šolskim veljakom v blagodušen prevdarek. Bog pomozí!

L. Knifc.

Iz verhníškega šolskega okraja. — Pišemo že 1865. leto, pa vendar je še mnogo staršev, ki za šole nikakor ne marajo; ki svoje otroke — upanje bolje prihodnosti — raji z živino na pašo, kakor pa v šolo pošiljajo, in menijo, da je šola le učiteljeva sitnost. — Težko je verjeti, pa vendar je — žalibog — resnica! — Pri nas v g. . . . fari je 194 za šolo vgodnih otrok, zmed katerih jih po leti komaj kakih 50 hodi v šolo, in še ti hodijo zelo neredno. Storili smo sicer, kar velevala postava, da smo naznanili zanikerne učence; ali, kaj pomaga! — starši teh otrok se hudujejo na g. fajmoštra in učitelja, in so celo sklenili, učitelja, prej ko je mogoče, od tod odpraviti. — Slišal sem, da nekteri pravijo: „Pojdimo in srušimo šolo, da ne bo ta pre. . . . šolmošter zmiraj naše otroke v šolo silil; saj smo vendar le mi gospodarji svojih otrok!“ Drugi pravijo: „Gospod vradnik nam je rekel, da ondi — gosposka — ne silijo ravno tako terdo otrok v šolo, kakor jih silita g. fajmošter in sitni šolmošter. Ta dva sta prava sitneža; saj gosposka z nami derži“. — Čeravno so taki nemarni starši za vse potrebno in koristno nevedni, zgovarjati se pa vendar le prav dobro znajo, in če ni drugače, si pa z lažjó pomagajo; tako jo zvijejo, da je nazadnje vsega kriv le sam učitelj, ki si nakopuje dalje več zopernosti. — Še veliko bi lahko povedal, pa žalostni so taki glasi za našega „Tovarša“ v 19. stoletji. — Bog daj že skorej kaj boljših časov ubogim učiteljem in šolam!

L. Bo—č.

*) Učeni jezikoslovec, preč. o. Ladislav g. Horvat v Novomestu, spisuje slovensko-latinsko slovnico. Dobro došla!